

Diu Muñiz que convè posar els medis per evitar las malalties aplicant els consells de la higiene; que 'l pagés ha de sapiguer curar las senzillas ó mals petits de tots els animals de la casa de pagés; y que en las graves, ó que s' ha d' obrar prompte, convè comensar á fer remeys mentres s' espera el menescal, perque 'l mal no corri massa

La higiene está molt descuydada y s' evitarían molts malalties sapiguda y aplicada la higiene. Els animals, ja siguin de treball, ja siguin de vendre, s' han de cuydar perque treballin y produheixin, y per aixó convè un gran cuydado en els aliments y begudas; del contrari 'l pagés tè grans pérduas y pot quedar arruinat. Els aliments sans ó en bon estat y abundants; el lloch en que 'ls animals están, menjan y dormen. sech, ventilat y espayós; els arreus y guarniments nets y lo més lleugers possible; paciència y bon genit en las personas que 'ls cuydin; que veigin en ells un bon amich, donchs la crueltat y 'l maltracte fa tornar als animals mal treballadors, esquerps y viciosos: els aliments han d' estar apropiats á cada classe d' animal y á la feyna que fan. Després de treballar no convè que menjin y beguin tot seguit, y es bó variar l' alimentació y barrejar lo sech ab lo tendre ó acuós ab un poquet de sal: el gra convè sigui xafat, que 's paeix millor y ab menos n' hi ha prou; y sobre tot vigilar que 'l menjar no estigui passat ni brut; que bèn examinat, si un animal li vè un mal de ventre, es de poch cuydado en el menjar. L' ayre abundant y pur, donchs l' ayre viciat ó escás es causa de molts malalties, y s' deuen evitar cambis soptats de temperatura y els extrems de fret y calor.

Els fems s' han de treure sovint y netejar bè 'ls animals, que si tenen bèn neta la pell se crían més grassos ab el mateix pinso y se evitan mals que molts venen de la porqueria y poca condicia en bestias y personas; debentse netejar cada día als animals de treball tot el coll, crin, cúa, nassos, orelles y potas, además de rentals ó banyals algunes vegadas. Els arreus forts, senzills, lleugers y á mida; aixís s' evitan nafras y feridas y treballan millor y ab més gust, es dir, que 'ls hem de buscar las comoditats possibles y tractarlos tan bè com poguem.

Mr. Crepau aconsella buscar els criats de bon genit, inteligents, ansiosos y que estiman als animals; vigilals molt y més quan fan viatges, no permetent els fassin portar massa pés, anar massa depressa, ni suats fè 'ls parar sense abrighals, y ferlos algún regalet si 's portan bè. Además, convè tenir un bon ferrador, per evitar mals de casco.

El menjar suficient, sens excés, seguint la bona regleta en la cantitat, calitat y horas.

Las corts bèn ayrejadas y netas y sense corrents d' ayre fret. Si se 'ls posa 'l pel rústich ó estarrufat, la pell agarrada á las costellas, la respiració ó halé pudenta, morros sechs, runyons tibants ó tiessos, que menjan poch y de mala gana, ofech ó respiració forta ó bè còlich, son senyals de no estar bons. La persona que cuyda 'ls animals aviat ho coneix, si 'ls cuyda ab gust com deu; els de pota rodona, caballs, mulas, matxos y burrus, si están bons, están alegres. orella dreta al més petit soroll, y de día casi may s' ajeuhen, y si dormen drets, apoyats els cavalls sobre las tres potas y de vegadas el cap sobre la menjadora, las potas de devant no reposan, alternant las del darrera; ajeputs posan las potas sobre 'l cos, y descansan